

**KWALITEITSKADER ONDERWIJSKANSEN**

**HAARLEM**

**2022**

## **1. Inleiding: de Haarlemse Basis**

Alle kinderen verdienen gelijke kansen om zichzelf en hun talenten te ontwikkelen. Wat we hierin willen bereiken, staat genoemd in de nota Gelijke Onderwijskansen Haarlem 2019-2023.

Een efficiënte en effectieve toeleiding naar voorschoolse educatie, kwalitatief goede opvang en educatie van het jonge kind en een goede samenwerking tussen (netwerk)partners, zijn cruciaal om onze doelen te halen. Bovenop de landelijke wet- en regelgeving die geldt, heeft de gemeente Haarlem met haar onderwijskansenpartners daarom aanvullende kwaliteitsafspraken gemaakt. Deze staan beschreven in dit document. Samen vormen ze de *Haarlemse Basis*.

### **1.1 De hoofditems van het Kwaliteitskader**

- Landelijke wet- en regelgeving (hoofdstuk 2).
- Doelgroep (hoofdstuk 3).
- Indicering, toeleiding en bereik (hoofdstuk 4).
- Educatieve (onderwijs)kwaliteit (hoofdstuk 5).
- Samenwerken met (netwerk)partners (hoofdstuk 6).
- Interne kwaliteitszorg (hoofdstuk 7).
- Stedelijke ontwikkeling, monitoring en evaluatie (hoofdstuk 8).

### **1.2 Leeswijzer**

De Rijksoverheid heeft (kwaliteits)eisen opgesteld waaraan (een aanbieder van) voorschoolse educatie en onderwijskansenactiviteiten in het PO moeten voldoen. Hoofdstuk 2 betreft een opsomming van de landelijk geldende wet- en regelgeving, waarin die eisen zijn terug te vinden. In de daarop volgende hoofdstukken (3 t/m 8) staan de aanvullende Haarlemse kwaliteitsafspraken. Daar waar een Haarlemse afspraak een aanscherping van een specifieke landelijke (kwaliteits)eis betreft, is ook de landelijke (kwaliteits)eis beschreven.

### **1.3 Relatie met subsidieregeling**

Het college kan subsidie verstrekken voor het aanbieden van activiteiten gericht op het bevorderen van onderwijskansen voor kinderen in de leeftijd 0 tot en met 13 jaar.

Jaarlijks verantwoorden alle gesubsidieerde onderwijskansenpartners volgens *de Subsidieregeling Onderwijskansenbeleid* hoe de middelen, die zij hebben ontvangen om onderwijskansen te realiseren, zijn besteed. Daarbij moet worden voldaan aan de voorwaarden en procedures zoals gesteld in dit document.

## **2. Landelijke wet- en regelgeving**

De Rijksoverheid heeft (kwaliteits)eisen opgesteld waaraan (een aanbieder van) voorschoolse educatie en onderwijsactiviteiten in het PO moeten voldoen.

### **2.1 Landelijke wet en regelgeving voorschoolse educatie**

De Rijksoverheid heeft (kwaliteits)eisen opgesteld waaraan (een aanbieder van) voorschoolse educatie moet voldoen. Die staan beschreven in:

- De Wet Kinderopvang
- Besluit kwaliteit kinderopvang
- Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie

De GGD en de Inspectie van het Onderwijs houden toezicht op de kwaliteit van de voorschoolse educatie.

### **2.2 Landelijke wet en regelgeving onderwijskansenactiviteiten PO (incl. vroegschoolse educatie)**

Volgens de Wet op het primair onderwijs moet het onderwijs zodanig ingericht worden, dat daarbij op structurele en herkenbare wijze aandacht wordt besteed aan het bestrijden van onderwijsachterstanden, in het bijzonder in de beheersing van de Nederlandse taal. Vroegschoolse educatie kan daar onderdeel van zijn, als vervolg op voorschoolse educatie, zoals bedoeld in de Wet Kinderopvang.

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs, waaronder de kwaliteit van vroegschoolse educatie in de groepen 1 en 2.

### **3. Doelgroep**

Voor- en vroegschoolse educatie (vve) is een onderdeel van het onderwijskansenbeleid. Het doel van voor- en vroegschoolse educatie is kinderen met een risico op onderwijsachterstand, vanwege kenmerken in hun omgeving, een betere start te geven in groep 3 van de basisschool.

Voorschoolse educatie (ve) wordt verzorgd op een voorschoolse peuteropvanglocatie. Vroegschoolse educatie is voor het bevorderen van onderwijskansen van doelgroepkinderen in groep 1 en 2 van de basisschool.

De gemeente bepaalt de criteria voor de doelgroep van voorschoolse educatie.

Bij het toeleiden van kinderen naar voorschoolse educatie wordt nauw samengewerkt met het consultatiebureau.

#### **3.1 Doelgroep VVE**

Een kind komt in Haarlem in aanmerking voor VVE indien het voldoet aan één of meer van de volgende criteria<sup>1</sup>:

1: Wanneer beide ouders/verzorgers of een van beide ouders/verzorgers laagopgeleid zijn/is. Onder laagopgeleid wordt verstaan ouders zonder diploma of een diploma lager dan vmbo gl/t.

2: Wanneer het kind een risico op een taalachterstand in het Nederlands heeft en vve-aanbod passend is om dit risico te verkleinen. Dit beoordeelt de JGZ-professional op basis van eigen expertise of op basis van een indicatieverzoek van een externe professional/pedagogisch medewerker. Bij de beoordeling worden in ieder geval de volgende omgevingsfactoren meegenomen:

- De sociale omgeving van het kind
- De taal die de primaire opvoeder spreekt met het kind
- Schuldenproblematiek

3: Wanneer het kind een geconstateerde ontwikkelingsachterstand heeft die een belemmering is voor de Nederlandse taalontwikkeling van het kind en VVE-aanbod passend aanbod zou kunnen zijn om de ontwikkelingsachterstand te verminderen.

Deze doelgroepdefinitie geldt voor kinderen tussen de 2,5 tot 4 jaar.

#### **3.2 Doelgroep onderwijskansenactiviteiten PO en overige onderwijskansenactiviteiten**

Een deel van de Haarlemse basisscholen komt in aanmerking voor gemeentelijke subsidie voor extra inzet op onderwijskansen (hierna te noemen: onderwijskansenscholen) Daarnaast kunnen ook andere (welzijns)partijen in aanmerking komen voor onderwijskansenmiddelen. De middelen zijn niet alleen bedoeld voor kinderen die onder de VVE doelgroepdefinitie vallen, maar kunnen ingezet worden voor alle kinderen in de leeftijd van 0 t/m 13 jaar met (een risico op) een (taal)achterstand.

---

<sup>1</sup> Bij het vaststellen van de criteria is zoveel mogelijk aangesloten bij de landelijke (samengestelde) indicator van het CBS. Meer informatie: <https://dashboards.cbs.nl/v1/onderwijsachterstanden/>

#### **4. Indicering, toeleiding en bereik**

Om ouders te informeren over het aanbod van VVE-peuteropvang, hebben gemeente, Jeugdgezondheidszorg en de aanbieders van VVE-peuteropvang gezamenlijk communicatiematerialen ontwikkeld (hierna te noemen: Klaar voor de Start communicatiematerialen).<sup>2</sup>

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) vervult een centrale rol bij het indiceren en toeleiden van VVE-doelgroepkinderen naar VVE-peuteropvang. De aanbieders van VVE-peuteropvang zorgen voor inschrijving en plaatsing van deze kinderen.

De afspraken over de indicering van VVE-doelgroepkinderen, de toeleiding naar VVE-peuteropvang en de registratie daarvan staan beschreven in het *VVE-toeleidingsprotocol*. De stappen in het proces van toeleiding en (niet)plaatsing van doelgroepkinderen worden door de betrokken onderwijskansenpartners geregistreerd in de *digitale VVE-toeleidingsmonitor*.

#### **Kwaliteitsafspraken**

##### **Alle onderwijskansenpartners:**

- VVE-doelgroepkinderen worden geïnformeerd over het VVE-peuteropvangaanbod de onderwijskansenpartners maken daarbij gebruik van de Klaar voor de Start communicatiematerialen.

##### **Specifiek voor jeugdgezondheidszorg en aanbieders VVE-peuteropvang:**

- Er wordt gewerkt volgens het Protocol Toeleiding.
- Er wordt gewerkt met de digitale VVE-toeleidingsmonitor.

---

<sup>2</sup> Alleen kinderopvanglocaties die zijn opgenomen in de digitale VVE-toeleidingsmonitor mogen zich Klaar Voor de Start peuteropvanglocatie noemen en bijbehorend beeldmerk gebruiken.

## **5. Educatieve (onderwijs)kwaliteit**

Een hoge educatieve kwaliteit kan het verschil maken voor (doel)groepkinderen. Educatieve kwaliteit verwijst naar een responsieve professional met hoge verwachtingen die feedback geeft, ontwikkeling stimuleert door kinderen uit te dagen in spel, en in een rijke speel- leeromgeving interessante activiteiten biedt die een beroep doen op alle ontwikkelingsdomeinen.<sup>3</sup> In deze definitie verwijst het begrip educatieve kwaliteit naar specifieke aspecten van de interactie tussen de professional en de kinderen en het geboden aanbod. Dit wordt mede bepaald door randvoorwaarden, ook wel structurele kenmerken genoemd. Voor een groot deel zijn die wettelijk vastgesteld. Daarbovenop hebben de Haarlemse onderwijskansenpartners onderstaande aanvullende afspraken gemaakt.

### **5.1 Competente professionals**

Het stimuleren van de taalontwikkeling is een belangrijke doelstelling van het onderwijskansenbeleid. Dit vraagt om beroepskrachten die zelf over een voldoende taalniveau beschikken. In de wet is vastgesteld dat pedagogisch medewerkers die werken in de kinderopvang tenminste niveau 3F op de onderdelen Mondelinge Taalvaardigheid en Lezen beheersen. De onderwijskansenpartners in Haarlem hebben afgesproken dat dit ook moet gelden voor onderwijsassistenten die op een onderwijskansenschool werken.

#### **Kwaliteitsafspraken**

##### **Specifiek voor onderwijskansenscholen:**

- Onderwijsassistenten die werkzaam zijn op een onderwijskansenschool voldoen aan het taalniveau 3F op de onderdelen Mondelinge Taalvaardigheid en Lezen.

### **5.2 VVE-programma**

In de wet is vastgesteld dat voor de voorschoolse educatie een programma wordt gebruikt waarin op gestructureerde en samenhangende wijze de ontwikkeling wordt gestimuleerd op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

De onderwijskansenpartners in Haarlem hebben afgesproken dat aanbieders van voor- en vroegschoolse educatie gebruik maken van een programma dat is opgenomen in de databank Effectieve Jeugdinterventies en volgens het oordeel van de deelcommissie Ontwikkelingsstimulering, onderwijsgerelateerd en jeugdwelzijn (deelcommissie van de Erkenningscommissie Interventies), voldoet als VVE-programma.<sup>4</sup>

#### **Kwaliteitsafspraken**

##### **Specifiek voor aanbieders VVE-peuteropvang en onderwijskansenscholen:**

- Er wordt gewerkt met een programma dat is opgenomen in de databank Effectieve Jeugdinterventies en volgens het oordeel van de deelcommissie Ontwikkelingsstimulering, onderwijsgerelateerd en jeugdwelzijn (deelcommissie van de Erkenningscommissie Interventies), voldoet als VVE-programma.
- Uitvoerende professionals zijn getraind in het werken met het programma dat op de locatie wordt gebruikt.

### **5.3 Opbrengstgericht werken**

Educatieve kwaliteit wordt versterkt door opbrengstgericht te werken. Het gaat om observeren, zien waar het kind staat in zijn of haar ontwikkeling, om vervolgens te bepalen welke spelactiviteiten een kind nodig heeft. Als volgende stap wordt er geëvalueerd om te bepalen of de pedagogisch

---

<sup>3</sup> Definitie volgens Howes et al., 2008; Pianta et al., 2005; Thomassen & La Paro, 2009

<sup>4</sup> <https://www.nji.nl/interventies>

medewerker de juiste spelactiviteiten heeft aangeboden. Dit kan op het individuele niveau of het groepsniveau. Vervolgens worden de activiteiten aangepast, of wordt het doel aangepast. Daarvoor zijn observatiegegevens nodig die heel precies laten zien waar een kind staat. In dit kader zijn de volgende kwaliteitsafspraken gemaakt.

### **Kwaliteitsafspraken**

#### **Specifiek voor aanbieders VVE-peuteropvang:**

De brede ontwikkeling van peuters wordt geobserveerd met behulp van een kindvolgsysteem.

Dit kindvolgsysteem voldoet aan de volgende eisen:

- er kan systematisch informatie over de kennis en vaardigheden van peuters op de verschillende ontwikkelingsgebieden worden verzameld.
- deze informatie kan worden vergeleken met de verwachte ontwikkeling van peuters.
- de observatiegegevens zijn zowel op individueel als groepsniveau te analyseren.
- de analyses geven input voor het realiseren van een aanbod van ontwikkelingsgericht activiteiten, afgestemd op de behoeften van zowel individuele kinderen als de groep.
- op basis van de analyses kunnen achterstanden vroegtijdig worden gesignaleerd en voorsprong worden herkend.

#### **5.4 Ouderbetrokkenheid**

Ouders/verzorgers zijn onmisbaar voor een goede ontwikkeling van kinderen. De onderwijskansenpartners streven naar een vorm van ouderbetrokkenheid die kan worden gedefinieerd als *educatief partnerschap*: ouders/verzorgers en professionals zien elkaar als samenwerkingspartners en versterken elkaar. Ieder doet dat vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid, met als gemeenschappelijk doel een zo goed mogelijke brede ontwikkeling van het kind.

### **Kwaliteitsafspraken**

#### **Alle onderwijskansenpartners:**

Er wordt gewerkt aan de vier voorwaarden voor educatief partnerschap:

- Welkom: ouders/verzorgers voelen zich gewaardeerd en ondersteund.
- Gelijkwaardigheid: de sociale en culturele achtergrond, de gezinsvorm en opvoedingsstijl en als dat van toepassing is, de eigen taal van ouders/verzorgers en kind, worden gerespecteerd.
- Wederkerigheid: ouders/verzorgers en professionals stemmen wederzijdse verwachtingen af en delen informatie die van belang is voor de ontwikkeling van het kind.
- Maatwerk: er zijn grote verschillen tussen ouders/verzorgers. Daarom is er samenwerking op maat met iedere ouder.

## **6. Samenwerken met (netwerk)partners**

Voor het creëren van gelijke onderwijskansen voor kinderen is, naast een goede toeleiding van doelgroepkinderen en een hoge educatieve (onderwijs)kwaliteit, ook een rijk, samenhangend en doorlopend (onderwijs)aanbod van belang. Dat vraagt om samenwerking. Met elkaar, met ouders en met kinderen. De Kansencirkel, zoals opgenomen in de nota *Samen voor Jeugd Haarlem* is een goed instrument om hierover in gesprek te gaan.

### **6.1 Afstemming en uitwisseling van expertise**

Door aanbod op elkaar af te stemmen en gebruik te maken van elkaars expertise zijn de onderwijskansenpartners meer in staat een samenhangend (onderwijs)aanbod te bieden. Daarbij geeft een rijk ontwikkelaanbod, zowel binnen als buiten school, kinderen de mogelijkheid 'brede ervaringen' op te doen en daarmee hun eigen interesse(s) en talenten te ontdekken.

#### **Kwaliteitsafspraken**

##### **Alle onderwijskansenpartners:**

- De onderwijskansenpartners zijn op de hoogte van elkaars aanbod, verwijzen naar elkaar door en verkennen mogelijkheden voor (gezinsgerichte) samenwerking die bijdragen aan de gelijke onderwijskansen voor kinderen.

##### **Specifiek voor onderwijskansenscholen:**

- Er zijn samenwerkingsafspraken met partners in het netwerk/de wijk die eraan bijdragen dat kinderen kennismaken met verschillende disciplines (sport, toneel, muziek, koken, techniek etc.), op verschillende momenten (binnen school en buiten school).

### **6.2 Extra zorg en begeleiding**

Bij jonge kinderen moet eerst een fundament van basiskennis en -vaardigheden gebouwd worden: de bouwstenen voor toekomstig leren. Voor die kinderen is het dus extra belangrijk om problemen of een achterstand in de ontwikkeling vroegtijdig te signaleren, zodat op tijd passende hulp kan worden ingezet. Bij voorkeur in de groep, soms daarbuiten. De afspraken hierover staan beschreven in de *Wijzer Samenwerken*.

#### **Kwaliteitsafspraken**

##### **Alle onderwijskansenpartners:**

- Bij kinderen van 0 tot 4 jaar waar sprake is van vragen en/of zorgen over de ontwikkeling, gedrag of opvoeding van een kind wordt gewerkt volgens de *Wijzer Samenwerken*.

### **6.3 Overgang VVE-peuteropvang naar PO**

De overgang van een voorschoolse voorziening naar de basisschool is een mijlpaal. Dit geldt voor het kind, maar ook voor de ouders. Voorschoolse voorzieningen en basisscholen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een goede overgang van een kind naar de basisschool. Een overgang met een doorgaande lijn, waarin het kind centraal staat, zet de toon voor een succesvolle start van de schoolloopbaan en het biedt de mogelijkheid om ononderbroken verder te werken aan ontwikkelingsdoelen. Er kunnen daarbij twee aspecten worden onderscheiden: overdracht van kindgegevens en een inhoudelijke doorgaande lijn. De afspraken over de inhoud en wijze van overdracht staan beschreven in het *Protocol Overdracht van Peuter naar Kleuter*. Rond de overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs gelden er wettelijke regels.



**Kwaliteitsafspraken:**

**Specifiek voor aanbieders van VVE-peuteropvang en basisscholen:**

- Er wordt gewerkt volgens het *Protocol Overdracht van Peuter naar Kleuter*
- Warme overdracht vindt altijd plaats voor VVE-doelgroepkinderen en kinderen met specifieke behoeften
- Ouders/verzorgers worden uitgenodigd voor de warme overdracht.

**Specifiek voor aanbieders van VVE-peuteropvang en basisscholen waar een groot deel van de kinderen naar uitstroomt:**

- Er is sprake van samenwerkingsafspraken ten aanzien van:
  - overdracht van kindgegevens
  - een vloeiende ontwikkelingslijn
  - ouderbetrokkenheid
  - ondersteuningsstructuur

Een concrete uitwerking van de Haarlemse kwaliteitsafspraken staat beschreven in de *kwaliteitskaart Doorgaande lijn binnen de voor- en vroegschool in Haarlem*.

- Er wordt tenminste eenmaal per jaar een bijeenkomst georganiseerd op coördinatieniveau, met als doel de samenwerkingsafspraken te evalueren. Bij deze evaluatie kan gebruik worden gemaakt van de *kwaliteitskaart Doorgaande lijn binnen de voor- en vroegschool in Haarlem*.

## 7. Interne kwaliteitszorg

Voor het borgen en verhogen van de kwaliteit is het van groot belang dat professionals systematisch met elkaar reflecteren. Binnen de VVE-peuteropvang is hierbij de rol van de pedagogisch beleidsmedewerker en/of coach cruciaal. Ter ondersteuning en stimulering hiervan hebben de onderwijskansenpartners de volgende kwaliteitsafspraken gemaakt.

### Kwaliteitseisen

#### **Specifiek voor aanbieders van VVE-peuteropvang:**

- Jaarlijks wordt de stand van zaken omtrent de kwaliteit per locatie in beeld gebracht aan de hand van het *Jaarplan voorschoolse educatie* (inhoudelijke informatie die de gemeente vraagt in het kader van de toekenning en verantwoording van onderwijskansensubsidie, art. 12, lid 2a en art. 17, lid 1).
- De uitkomsten van het jaarplan worden besproken in de *Werkgroep Kwaliteit voorschoolse educatie*. De uitkomsten zijn input voor de ‘coaching on the job’ door de pedagogisch beleidsmedewerker en/of coach en worden daar waar mogelijk doorvertaald in de opleidingsplannen<sup>5</sup>.
- Alle pedagogisch beleidsmedewerkers en/of coaches die werkzaam zijn binnen de VVE-peuteropvang nemen deel aan de *Werkgroep Kwaliteit voorschoolse educatie*.
- Bij de coaching wordt gebruik gemaakt van de handreiking *Kwaliteit in de VVE*.<sup>6</sup>

---

<sup>5</sup> Volgens het *Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie*, dient de houder jaarlijks voor elke locatie voorschoolse educatie een opleidingsplan vast te stellen, dat in elk geval tot uitdrukking brengt, op welke wijze de kennis en vaardigheden van de beroepskracht voorschoolse educatie met betrekking tot de in het besluit genoemde kennis en vaardigheden worden onderhouden.

<sup>6</sup> In Haarlem is de handreiking *Kwaliteit in de VVE* ontwikkeld. Daarin is wetenschappelijke kennis over wat werkt in de ve samengevat en vertaald naar een concrete handvatten voor de uitvoering.

## **8. Stedelijke ontwikkeling, monitoring en evaluatie**

De gemeente Haarlem ondersteunt en stimuleert de uitvoerende partijen om de ambities op gelijke (onderwijs)kansen voor kinderen waar te maken. In dit kader zijn er een Stuurgroep Onderwijskansenbeleid, een Coördinatiegroep Onderwijskansenbeleid en verschillende uitvoeringsgerichte werkgroepen actief.

De Stuurgroep Onderwijskansen bestaat uit een vaste vertegenwoordiging van de gemeente, de voorschoolse VVE-aanbieders, schoolbesturen en het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs. De leden van de stuurgroep hebben een bestuurlijke functie. De stuurgroep heeft vooral een strategische opgave op onderwijskansengebied en houdt overzicht op het onderwijskansenveld/de verbinding met het bredere jeugd- en sociaal domein en de overige doelstellingen uit de Lokale Educatieve Agenda (LEA). De Stuurgroep geeft (indien nodig) input ten behoeve van de taakoefening van de Coördinatiegroep Onderwijskansen.

De Coördinatiegroep Onderwijskansen bestaat uit een vaste vertegenwoordiging van de gemeente, de Jeugdgezondheidszorg, de voorschoolse VVE-aanbieders en het onderwijs. Afhankelijk van de agendapunten kunnen daarnaast andere onderwijskansenpartners worden uitgenodigd. De leden van deze groep hebben een coördinerende taak of managementfunctie. De coördinatiegroep heeft een effectuerende en operationele opgave. De coördinatiegroep monitort de opbrengsten van de werkgroepen. Deze monitoring leidt tot:

- inzicht in of en hoe de beleidsindicatoren worden behaald.
- inventarisatie van (knel)punten in de uitvoering die stedelijk opgepakt dienen te worden.
- evaluatiegerichte input voor toekomstig onderwijskansenbeleid.

De werkgroepen leiden tot:

- voorstellen voor de borging of, indien nodig, verbetering van de kwaliteit van de uitvoering.
- inzicht wat organisaties/professionals (van elkaar) nodig hebben voor het kunnen leveren van het gewenste kwaliteitsniveau.
- het ontstaan van lerende netwerken (leren van en met elkaar).
- het leveren van input voor het jaarlijkse *Activiteitenplan OAB Haarlem*.

De leden van de werkgroepen staan dichtbij de uitvoering en/of hebben een ondersteunende taak bij de uitvoering. In de werkgroepen wordt gewerkt volgens een plan-do-check-act cyclus.

### **Kwaliteitsafspraken**

#### **Alle onderwijskansenpartners:**

- De onderwijskansenpartners leveren vertegenwoordigers voor de werkgroepen onderwijskansen (op uitnodiging).
- De aanbieders van voorschoolse educatie, onderwijspartners/onderwijskansenscholen en de Jeugdgezondheidszorg leveren vaste deelnemers voor de Coördinatiegroep Onderwijskansen.
- Besturen van scholen, aanbieders van voorschoolse educatie en het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs nemen deel aan de stuurgroep Onderwijskansen.

## Overlegstructuur GOAB Haarlem

